

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Smerten hos den pårørende

Øyvind Teig

Blått stoff

Dikt fortelling. 148 s, ill. Høvik: Kolofon, 2004.

Pris NOK 250

ISBN 82-300-0096-4

I denne samlingen av dikt og enkelte korte prosastykker følger vi tankene og følelsene til forfatteren fra hans kone får kreftdiagnose, gjennomlever en smertefull og invalidiserende tid, til dels på avdeling for lindrende behandling, og

til hun har forlatt ham for alltid. Diktene er nesten alle mollstemte, men prøver å holde fast ved det gode de to har hatt sammen gjennom minner, gjennom bilder av kontakt, gjennom samarbeid rundt pleien og gjennom antydninger om hvordan livet er blitt det første året etterpå. Han legger ikke skjul på at han skriver disse dikt for selv å overleve psykologisk. Han antyder også andre forsøk på mestring. Det følgende diktet er nokså typisk for hans form og bruk av bilder:

Speil

Jeg skulle ønske at jeg kunne skrive dikt som hentet deg tilbake.

Så jeg kan kjenne hånda di igjen

Jeg skulle ønske at jeg kunne skrive dikt som sendte sorgen bort

Så håret ditt får farge igjen

Jeg sliter med ordene. Resultatet blir vage speil

Likevel

Dypt inne i speilene, skimter jeg en hånd?

Dypt inne i speilene, skimter jeg en farge?

Diktene har i stor grad preg av øyeblikkelige innskytelser eller inntrykk. Den kronologiske formen gjør også at man interessert følger døds- og sorgprosessen for å se «hvordan det går», også med forfatteren etter bisettelsen. Mange pårørende vil kjenne seg igjen i hans nesten desperate forsøk på å sette ord på smerten ved å miste sin kjæreste. Da ett år var omme, skrev han:

Mitt år

*Når jeg legger meg om kvelden
slokker jeg lysene
og blåser ut lyset
på det grønne bordet*

*Når jeg står opp om morgenen
lukker jeg soveromsvinduet*

*Om natta har regnet
tar jeg en klut
og tørker i vinduskarmen*

*Slik ble et år
Mitt år.*

Samlingen egner seg som utgangspunkt for samtaler i grupper for etterlatte til kreftpasienter og for den som søker etter et menneske som er i samme båt.

Per Vaglum

Avdeling for atferdsfag
Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Den kompliserte sorgen

Erna Johannesen

Gleden bakom sorgen

Å miste et barn. 152 s. Oslo: Cappelen, 2005.

Pris NOK 249

ISBN 82-02-24339-4

Denne boken bygger på forfatterens egne erfaringer, tanker og følelser i de tre årene etter at hennes yngste sønn døde helt uventet og akutt av en lungeemboli. Fremstillingen er delvis basert på dagboksnotater. I tillegg har guttens stefar nyantert beskrevet sine reaksjoner i et eget kapittel, og psykolog Atle Dyregrov, daglig leder av Senter for krisepsykologi i Bergen, gir til slutt en utmerket innføring i foreldre-reaksjoner ved barns død.

Boken gir et nært og levende innblikk i hvordan et menneske kan få mye tilbake når det tør å formidle sin sorg og fortvilelse. Spesielt ved fremstillingen er også at hun beskriver det nesten tabuiserte tema:

Hvordan sorg og tap kan påvirke samliv og seksualitet og hvordan et par kan å klare å finne tilbake til kjærligheten.

Gjennom arbeidet med boken har Erna Johannesen opplevd en slags mening ved det meningsløse tapet. Mange vil kunne ha utbytte av hennes ærlige skildring av hva sorg kan medføre. Sårbarhetsfaktorer som gjør at man kan utvikle en mer komplisert sorgreaksjon, bl.a. tidligere tap, nevnes, men utdypes ikke. På dette området blir derfor den personlige reaksjonen, alle tårene og svingningene, ikke helt psykologisk forståelige.

Forfatteren beskriver hvordan samtale med psykiatrisk sykepleier bidrog til å normalisere reaksjonene. Deltakelse i sorggruppe, kontakt med familie og nye vennskap med andre som hadde mistet voksne barn, bidrog også til at verden litt etter litt ble «normal» igjen.

Dyregrov tar opp at det er grunn til å søke profesjonell hjelp hos psykolog/psykiater når sorgreaksjon og tristhet får en styrke som går ut over vanlig savn og lengsel, fordi man ikke makter å løfte blikket og reetablere et liv hvor man kan fungere i jobb, familie og fritid. Hvorvidt et slikt tilbud ville redusert intensiteten i forfatterens sorg, vites ikke, men for leger og annet helsepersonell som utvilsomt kan ha nytte av hennes beretning, er det viktig å huske at terskelen for videre henvisning ikke bør være for høy.

Inger Helene Vandvik

Slependen

Viktig vitnesbyrd om tortur

Widad Akrawi

Taras bok

159 s. Oslo: Zagros forlag, 2005.

Pris NOK 249

ISBN 82-92628-00-2

Tortur er blitt et uhyggelig aktuelt tema igjen. Det hevdes at i «kampen mot terror» begynner det å bli akseptabelt at man griper også til slike våpen – alt synes tillatt i denne kampen. Derfor er det viktig at vi får påminnelser

om hva tortur egentlig dreier seg om. Tortur er ikke noe egnet middel til å få frem sann-